

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

«Затверджую»

**професор з наукової роботи
та інноваційного розвитку**

Романчук Л. Д.

04 2017 р.

ПРОГРАМА

**випробувань для вступу в аспірантуру за
освітньо-кваліфікаційним рівнем «доктор філософії»
галузі знань 21 «Ветеринарна медицина»
спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»**

Житомир – 2017 р.

Програму підготували:

Горальський Леонід Петрович – доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри анатомії і гістології;

Калиновський Григорій Миколайович – доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри акушерства і хірургії;

Довгій Юрій Юрійович – доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри паразитології, ветеринарно-санітарної експертизи та зоогігієни;

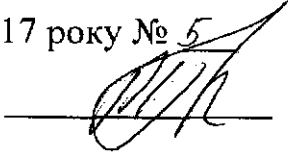
Галатюк Олександр Євстафійович – доктор ветеринарних наук, професор кафедри мікробіології, фармакології та епізоотології;

Пінський Олег Вікентійович – кандидат ветеринарних наук, доцент, завідувач кафедри внутрішніх хвороб тварин та фізіології;

Сокульський Ігор Миколайович – кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри анатомії і гістології.

Програма випробувань для вступу в аспірантуру за освітньо-кваліфікаційним рівнем «доктор філософії» затверджена на засіданні кафедри анатомії і гістології

Протокол від « 10 » _____ *сб* _____ 2017 року № 5

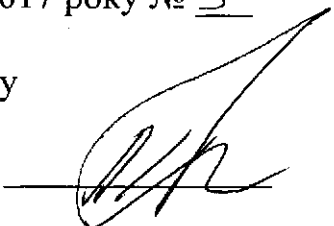
Зав. кафедри доктор вет. наук, професор _____ Л. П. Горальський

« 10. » _____ *сб* _____ 2017 року

Програма випробувань для вступу в аспірантуру за освітньо-кваліфікаційним рівнем «доктор філософії» затверджена на засіданні Науково-технічної ради Науково-інноваційного інституту тваринництва та ветеринарії.

Протокол від « 21. » _____ *сб* _____ 2017 року № 3

Директор Науково-інноваційного інституту тваринництва та ветеринарії,
доктор вет. наук, професор

_____ Л. П. Горальський

АТЕСТАЦІЯ ЗДОБУВАЧА ЗА ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИМ РІВНЕМ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ»

Державна атестація освітньої складової освітньо-наукової програми здійснюється шляхом складання кваліфікаційних екзаменів з дисциплін загальної та професійної підготовки перед комісією, склад якої затверджується ректором університету.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу чи наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії (або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях), а також відгуки опонентів оприлюднюються на офіційних веб-сайтах відповідних вищих навчальних закладів (наукових установ) відповідно до законодавства.

ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧА ЗА ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИМ РІВНЕМ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ»

Система внутрішнього забезпечення вищим навчальним закладом якості вищої освіти складається з таких процедур і заходів, передбачених Законом України «Про вищу освіту»:

- визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів рівня доктора філософії, науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах тощо;
- забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів третього рівня вищої освіти, за кожною освітньою програмою;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені освіти та кваліфікації;
- забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів рівня доктора філософії.

ВСТУП

Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста).

Програма випробувань для вступу в аспірантуру за освітньо-кваліфікаційним рівнем «доктор філософії» галузі знань 21, спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» складена відповідно до місця та значення дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки магістра.

Програми базуються на передовому досвіді та програмах наукових досліджень кафедр і дозволяють поряд з отриманням ґрунтовної теоретичної підготовки провести фундаментальні наукові дослідження в різних галузях ветеринарної медицини. У відповідях на ці питання аспірант (пошукач) повинен продемонструвати високий рівень теоретичної і професійної підготовки, знання історії розвитку сучасної ветеринарної медицини, загальних її концепцій та методологічних підходів.

ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МОРФОЛОГІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН»

1. Клітинні мембрана. Склад цитоплазми. Гіалоплазма.
2. Морфофункціональна класифікація епітеліальної тканини, її розвиток, мікроструктура та функції.
3. Принципи цілісності організму і його зв'язок з зовнішнім середовищем.
4. Цитологія, гістологія та ембріологія – предмет їх вивчення, місце в системі біологічних наук та значення в підготовці лікаря ветеринарної медицини.
5. Елементний склад і фізико-хімічні властивості протоплазми. Мікроскопічна будова еукаріотичної клітини.
6. Система лімфообігу, його будова, значення і функції.
7. Поняття про норму в живому організмі, в динаміці індивідуального розвитку, адаптації, взаємозв'язок з екологічними факторами.
8. Система кровообігу, його будова, значення і функції.
9. Морфофункціональна класифікація м'язової тканини, її розвиток, мікроструктура та функції.
10. Система кровообігу, його розвиток в онто – і філогенезі, особливості іннервації.
11. Морфофункціональна класифікація сполучної тканини, її розвиток, мікроструктура та функції.
12. Основні принципи філогенезу. Поняття про надійність і економність структур організмів і факторів, які визначають формоутворення.
13. Система лімфообігу, його будова, значення і функції. Основні дані про їх онто- і філогенез.
14. Морфофункціональна класифікація епітеліальної тканини, її розвиток, мікроструктура та функції.
15. Апарат руху. Його значення, розвиток і взаємозв'язок з різними факторами зовнішнього середовища.
16. Система лімфообігу, його розвиток в онто- і філогенезі, особливості іннервації.
17. Типи тканин. Розвиток та його основні закономірності.
18. Кістка як орган, її ріст і розвиток.
19. Органи імуногенезу і кровотворення. Морфологічна характеристика і основні дані про їх онто- і філогенез.
20. Стадії (періоди) внутрішньоутробного розвитку великої рогатої худоби і курей.
21. Онто- і філогенез скелета, його сполучення, кровопостачання і іннервація скелета.
22. Залози внутрішньої секреції, їх будова, топографія.
23. Плацента і їх типи у свійських ссавців.
24. Скелетні м'язи. Їх значення і функція. Філо- і онтогенез скелетних м'язів і їх взаємозв'язок з нервовою і судинною системою.
25. Залози внутрішньої секреції, їх розвиток, функція та значення.
26. Позарадкові органи свійських ссавців і птахів. Джерела їх розвитку і значення.
27. Ембріональний розвиток риб і амфібій.

28. Морфофункціональна класифікація епітеліальної тканини, її розвиток, мікроструктура та функції.
29. Сечостатевий апарат самки.
30. Функціональна характеристика м'язів в їх статистичному і динамічному стані.
31. Значення факторів руху у розвитку і росту скелетних м'язів.
32. Нервова система, її філо- і онтогенез. Автономна нервова система, її парасимпатична і симпатична частини.
33. Ранні стадії ембріогенезу. Гастрюляція. Шляхи гастрюляції. Зародкові листки та осьові органи, їх диференціація.
34. Загальний покрив і його похідні, філо- і онтогенез.
35. Органи чуття, їх будова, розвиток, значення і функції.
36. Ранні стадії ембріогенезу. Дроблення і його види.
37. Значення біопсії для розпізнавання патологічних процесів. Види біопсії.
38. Що розуміють під поняттям метаплазія, дисплазія. Наведіть приклади.
39. Загальна характеристика запалення (клінічні ознаки запалення, патогенез запалення, класифікація запалень). Поняття про альтерацію, ексудацію, проліферацію.
40. Дистрофія (етіологія, процеси, які виникають при дистрофії, класифікація дистрофії). Клітинні та позаклітинні білкові дистрофії. Змішані білкові дистрофії. Порушення пігментації (ендогенні та екзогенні пігменти).
41. Регенерація. Її види. Регенерація епітеліальної та сполучної тканин.
42. Регенерація кісткової, хрящової, жирової, м'язової тканин, крові, нервової тканини.
43. Поняття про вади розвитку та вродливості. Позаутробні вади розвитку.
44. Поняття про пухлини. Причини їх виникнення. Патогенез розвитку пухлин. Будова злоякісних пухлин (епітеліальних, сполучнотканинних).
45. Поняття про реактивність та резистентність організму. Види реактивності. Бар'єрні системи організму. Імунологічна реактивність організму (імунітет, його види).

Список рекомендованих джерел інформації

Базова література

1. Александровская О.В. Цитология, гистология, эмбриология”/ О.В. Александровская, Т.М. Радостина. М.О. Козлов // – М.: Агропромиздат. – 1987. – 298 с.
2. Анатомія свійських тварин: Підручник / С.К. Рудик, Ю.О. Павловський, Б.В. Криштофорова та ін.; За ред. С.К. Рудика.– К.: Аграрна освіта, 2001. – С. 104-111.
3. Акаевский А.И. Анатомия домашних животных.– М.: Изд-во с. х. Литературы, журналов и плакатов, 1962. – С. 120-130.
4. Вракин В.Ф. Морфология сельскохозяйственных животных / В.Ф. Вракин, М.В. Сидорова // М., 1991. – 345 с.
5. Горальський Л. П. Основи гістологічної техніки і морфофункціональні методи дослідження у нормі та при патології: [навч. посібник] / Л.П. Горальський, В. Т. Хомич, О. І. Кононський. – Житомир: Полісся, 2005. – 288 с.
6. Кривутенко А.И. Справочник патологической диагностики болезней с.-х. животных / А.И. Кривутенко // – К., Урожай, 1983. – 257 с.

7. Кузнецов С.Л. Атлас по гистологии, цитологии и эмбриологии / С.Л. Кузнецов // М.: Медицинское информационное агентство, 2002. – 374 с.
8. Морфологія сільськогосподарських тварин / В.Т. Хомич, С.К. Рудик, В.С. Левчук [та ін.] ; за ред. В. Т. Хомича. – К : Вища освіта, 2003. – 527с.
9. Новак В.П. Цитологія, гістологія, ембріологія : навч. посіб. / В.П. Новак, А.П. Мельниченко; за наук. ред. В.П. Новака. – Біла Церква : БДАУ, 2005. – 256 с.
10. Новак В.П. Цитологія, гістологія, ембріологія : підручник / В.П. Новак, М.Ю. Пилипенко, Ю.П. Бичков; за наук. ред. В. П. Новака. – К. : Дакор, 2008. – 512 с.
11. Ноздрачев А.Д. Анатомия кошки / А.Д. Ноздрачев. – Ленинград: Наука, 1973. – 340 с.
12. Патологічна анатомія тварин [навч. посібник] / П.П. Урбанович, М.К. Потоцький, І.І. Гевкан, Г.А. Зон та ін. // К.: Ветінформ, 2008. – 896 с., іл. 2
13. Пичугин Л.М. Практикум по патологической анатомии с.-х. животных / Л.М. Пичугин, Г.З. Акулов // М., Колос, 1980. – 218 с.
14. Станіслав Рудик Курс лекцій з порівняльної анатомії: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Станіслав Рудик. – К.: Академія наук вищої школи України, 2002. – 108с.
15. Хомич В.Т. Лекції з цитології, ембріології та гістології свійських тварин: Навчальний посібник / В.Т. Хомич. – К.: Вид-во ТОВ «Аграр Медіа Груп», 2012. – 296 с.
16. Цитологія, ембріологія і гістологія свійських тварин у запитаннях і відповідях: навч. посіб. / В.Т. Хомич, Т.А. Мазуркевич, Н.В. Дишлюк, Ж.Г. Стегней. – К. – 231с.
17. Юрина Н.А., Радостина О.И. “Практикум по гистологии, цитологии и эмбриологии”. – М., 1991. – 253 с.
18. Юшканцева С.И., Быков В.Л. Гистология, цитология и эмбриология. Краткий атлас: Учебное пособие. – СПб.: «П-2», 2006. – 96 с.: 248 ил.

Допоміжна література

1. Гуральська С.В., Горальський Л.П. Епітеліальна тканина // Методичні рекомендації: Житомирський національний агроекологічний університет. – Житомир, 2010. – 26 с.
2. Гуральська С.В. Загальна цитологія // Методичні рекомендації: Житомирський національний агроекологічний університет. – Житомир, 2010. – 16 с.
3. Жаров А.В. Вскрытие и патологоанатомическая диагностика болезней с.-х. животных / А.В. Жаров, Н.А. Налетов, А.П. Стрельникова. – М., Колос, 1988. – 288 с.
4. Ромер А., Парсонс Т. Анатомия позвоночных. Т.2/ А. Ромер, Т. Парсонс; [пер. с англ. А.Н. Кузнецова, В.Б. Никитина]. – М.: Мир, 1992. – 406с.
5. Кацнельсон З.С., Рихтер И.Д. Практикум по цитологии, гистологии и эмбриологии. – Л.: Колос, 1979. – 312 с.
6. Трофимов И.Т., Методика анализа вскрытия трупов с.-х. животных / И.Т. Трофимов, Г.З. Игтисов. – М., Колос, 1986. – 265 с.
7. Кузнецов С.Л. Атлас по гистологии, цитологии и эмбриологии – М.: Медицинское информационное агентство, 2002. – 374 с.
8. Юрина Н.А., Радостина О.И. “Практикум по гистологии, цитологии и эмбриологии”. – М., 1991. – 253 с.
9. Юшканцева С.И., Быков В.Л. Гистология, цитология и эмбриология. Краткий атлас: Учебное пособие. – СПб.: «П-2», 2006. – 96 с.: 248 ил.

**ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКУШЕРСТВА, ГІНЕКОЛОГІЇ,
БІОТЕХНОЛОГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ТА ОСНОВ АНДРОЛОГІЇ»**

1. Фізіологія вагітності. Вагітність, як фізіологічний процес: імплантація та розвиток ембріона, плода та плодових оболонок. Біологічне значення плодових оболонок, водної та сечової рідини.
2. Історія розвитку ветеринарного акушерства, гінекології та штучного осіменіння. Основні досягнення в цій галузі.
3. Післяродовий період, його перебіг у різних видів тварин. Ознаки нормального перебігу та закінчення післяродового періоду.
4. Хвороби новонароджених: омфаліт, омфалофлебіт, омфалорагія, фістула урахуса, затримання меконію, коротка уздечка язика, асфіксія.
5. Розрідження сперми, його мета та значення. Склад середовищ, залежно від температурного режиму зберігання, роль окремих компонентів, технологія та ступінь розрідження. Санітарно-гігієнічні вимоги до технології розрідження, біологічний контроль середовищ та препаратів.
6. Жовті тіла яєчника: класифікація, функція.
7. Акушерський сепсис: класифікація, діагностика, перебіг, лікування хворих.
8. Овогенез та фолікулогенез. Овуляція. Жовті тіла, їх розвиток, будова та регресія. Види жовтих тіл.
9. Акушерська диспансеризація: проведення і значення.
10. Статевий цикл та його ознаки: тічка, загальне збудження, охота та овуляція. Повноцінні та неповноцінні статеві цикли. Нейро-гуморальна регуляція статевої функції тварин, статеві гормони та їх застосування. Стимуляція та синхронізація статевого циклу.
11. Патогенетична терапія: застосування в акушерстві та гінекології.
12. Аборти, їх суть, види, клінічні прояви, лікування хворих та профілактика.
13. Пересаджування ембріонів – хірургічні та нехірургічні методи.
14. Причини виникнення пологів. Методи корекції та синхронізації часу пологів у тваринництві. Методи ущільнення пологів у корів, овець, свиней. Нові методи діагностики післяродових захворювань, їх лікування та профілактики. Основи отримання здорового приплоду та профілактики його захворювань.
15. Неплідність: класифікація і причини. Заходи профілактики.
16. Лабораторні методи діагностики вагітності та їх виробнича оцінка.
17. Функціональні розлади яєчників: гіпофункція, кіста, персистентне жовте тіло. Діагностика, симптоми, лікування хворих.
18. Затримання фетальної частини плаценти: причини, ознаки, лікування хворих, профілактика.
19. Кесарський розтин: обґрунтування необхідності виконання, оперативні доступи, хід оперативного втручання.
20. Субклінічний хронічний ендометрит: причини, перебіг, діагностика, лікування хворих.
21. Організація рододопомоги в господарствах – підготовка самок та родильних відділень, порядок дослідження роділлі, допомога при нормальних пологах, догляд за новонародженими та матір'ю.
22. Залежування вагітних : причини, перебіг, лікування.

23. Післяродовий парез (гіпокальціємія): причини, симптоми, перебіг, діагностика, лікування та профілактика.
24. Фізіологія та патологія родів. Роди, їх визначення та фактори, що їх обумовлюють. Анатомо-топографічні відносини між плодом та родовими шляхами.
25. Статеві рефлекси самців, залежність їх від зовнішніх та внутрішніх факторів, типи нервової діяльності. Гальмування статевих рефлексів.
26. Фетотомія: показання, протипоказання та методи її проведення.
27. Зв'язок хвороб та аномалій молочної залози з умовами утримання, годівлі, догляду, способів та техніки доїння.
28. Плацента, її плодова та материнська частини. Типи плацент, плацентарний бар'єр та його роль. Видові особливості взаємозв'язку між плодом та материнським організмом.
29. Значення імунобіологічної реактивності організму тварин у їх "стійкості" та схильності до маститів. Роль мікрофлори у виникненні маститів. Погляди вчених на інфекційні мастити, на їх імунопрофілактику та імунотерапію.
30. Особливості кровообігу у плода. Живлення зародка та плода в окремі фази його розвитку.
31. Культивування, короткочасне зберігання ембріонів та кріоконсервація ембріонів.
32. Видові особливості та тривалість вагітності у самок різних видів тварин. Розвиток та розміщення плода в матці в різні періоди вагітності.
33. Вплив вагітності на організм матері, її обмін речовин. Організація годівлі, утримання та експлуатації вагітних тварин.
34. Клінічні, рефлексологічні та лабораторні методи діагностики вагітності та неплідності. Методика ректального дослідження корів нетелей.
35. Суть, причини, клінічні прояви та заходи боротьби з природженою, старечою, кліматичною, експлуатаційною, аліментарною, симптоматичною, імунологічною, штучною неплідністю.
36. Розповсюдження маститів серед тварин в нинішніх умовах ведення тваринництва. Вплив зовнішніх факторів на розвиток, функцію та патологію молочної залози.
37. Статеві органи самки, їх будова та фізіологічна функція. Статева та фізіологічна зрілість самки.
38. Фізіологія та біохімія сперми. Сперма, її утворення, склад та видові особливості. Спермії, їх будова, рухливість та енергетика. Вплив факторів середовища (температура, осмотичний тиск, рН, хімічні та фізичні агенти і інші) на спермії. Способи захисту їх від температурного шоку.
39. Анабіоз сперміїв та його значення. Методи оцінки якості сперми – загальна санітарна (за об'ємом, кольором, запахом, консистенцією), оцінка густини сперми та активності в ній сперміїв, концентрації та виживання сперміїв, мікробного забруднення та колітитру сперми, впливу на спермії фізичних, хімічних та інших факторів.
40. Біологічна характеристика сироваткових гонадотропінів (на прикладі СЖК), гіпофізарних гонадотропінів (екстракти гіпофізу, очищені препарати ФСГ, рилізін – гормони) та простагландинів. Схема викликання суперовуляції та синхронізації охоти.

Список рекомендованих джерел інформації

Базова література

1. Біотехнологічні і молекулярно-генетичні основи відтворення тварин / [Яблонський В. А., Хомин С. П., Завірюха В. І. та ін.]. – Львів: Афіша, 2009. – 217 с.
2. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології / за ред. В. А. Яблонського та С.П. Хомина. підручник. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 587 с.
3. Косенко М. В. Диспансеризація в системі профілактика неплідності і контролю відтворної функції сільськогосподарських тварин / Косенко М. В. – К.: Урожай, 1995. – 230 с.
4. Фізіологія та патологія розмноження великої рогатої худоби: навчальний посібник, 2-ге видання, перероб. і доп. / [Калиновський Г. М., Яблонський В. А., Хомин С. П. та ін.]. – Житомир: ФОП Євенок О. О., 2014. – 420 с.
5. Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин х основами андрології/ В. А. Яблонський. – К.: Мета, 2002. — 319 с.
6. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології /В. А. Яблонський, С.П. Хомин, Г.М. Калиновський, Г.Г. Харута та ін. підручник, 3-те видання, перероб. і доп. – Вінниця: Нова книга, 2011. – 608 с.
7. Фізіологія та патологія розмноження дрібних тварин Автори: М.І.Харенко, С. П. Хомин, В. П. Кошовий, В. П. Пономаренко, В. Ю. Стефанік, О. Г. Стоцький, І. В.Паращенко, О. М.Чекан, А. Б.Лазоренко, І. Б.Вощенко, А. М. Харенко, Т. М. Данілова. Издание: Сумы: Сумська обласна друкарня, Козацький вал, 2005 Страниц: 554 Серия: Навчальний посібник.
8. Омеляненко М. М. Піометра кішок: монографія / М.М.Омеляненко, Л. О. Чупрун. - Житомир : Полісся, 2014. - 150 с.
9. Харута Г. Г. Відтворення сільськогосподарських тварин : навч. посіб. для підготов. фахівців у вищ. навч. закл. III-IV рівнів акредитації за напрямом 1101 - ветеринарна медицина / Г. Г. Харута, М. В. Вельбівець, С. С. Волков, С. А. Власенко, Д. В. Подвалюк, Б. П. Івасенко, Ю. М. Ордін, І. М. Бабак, В. В. Лотоцький, В. В. Власенко, О. А. Бабань, І. М. Плахотнюк; ред.: Г. Г. Харута. - Біла Церква : Білоцерк. нац. аграр. ун-т, 2012. – 327 с.
10. Харенко М. І. Біотехнологія розмноження свиней / М. І. Харенко. - 2-е вид., доп. - Сумы : Козац. вал, 1998. - 221 с.
11. Кошовий В. П. Акушерсько-гінекологічна патологія у корів : Навч. посіб, для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Кошовий; Харк. держ. зоовет. акад. - Х. : Золоті сторінки, 2004. - 154 с.
12. Криштофорова Б. В. Біологічні основи ветеринарної неонатології / Б. В. Криштофорова, В. В. Лемещенко, Ж. Г. Стегней. - Сімф. : Терра Таврика, 2007. - 366 с.
13. Гришко Д.С. Лекції з ветеринарного акушерства. Навчальний посібник. – Х.: Прапор, 2003. – 400 с.

Допоміжна література

1. Ветеринарное акушерство, гинекология и биотехника размножения / [А. П. Студенцов, В. С. Шипилов, В. Я. Никитин и др.]. – М.: Колос, 2000. – 495 с.
2. Гончаров В.П. Профилактика и лечение гинекологических заболеваний коров / В.П. Гончаров, В.А. Карпов. – М.: Росагропромиздат, 1991. – 190 с.
3. Методические указания по диагностике, лечению, профилактике акушерско-гинекологических болезней и ветеринарному контролю за воспроизводительной функцией коров / Г. А. Черемисинов, А. Г. Нежданов, В. Д. Мисайлов [и др.]. – Воронеж, 1987. – 31 с.
4. Пташинская М. Краткое руководство по репродукции животных: 10-е издание / Пташинская М.; пер. с польск. Н. Ю. Давыдова, 2012 г. – 2009. – 176 с.
5. Некрасов Г.Д. Акушерство, гинекология и биотехника воспроизводства животных: учебное пособие / Г.Д. Некрасов, И.А. Суманова. Барнаул: Изд-во АГАУ, 2007. 204 с.
6. Майнагашева, С. С. Акушерство, гинекология и биотехнология размножения животных: учебно-методический комплекс по дисциплине: лабораторный практикум / С. С. Майнагашева, В. М. Романов, Ю. Я. Кавардаков ; М-во образования и науки Рос. Федерации, ФГБОУ ВПО "Хакасский государственный университет им. Н. Ф. Катанова". - Абакан: Изд-во ФГБОУ ВПО "Хакасский государственный университет им. Н. Ф. Катанова", 2012. - 76 с.
7. Валушкин, К.Д. Акушерство, гинекология и биотехника размножения животных : учебник для с. -х. вузов спец. "Ветеринарная медицина" и "Зоотехния" / К. Д. Валушкин, Г. Ф. Медведев . - 2-е изд., перераб. и доп. - Минск: Уражай, 2001. - 870 с.
8. Аллен, В. Э. Полный курс акушерства и гинекологии собак : пер. с англ. / В. Э. Аллен . - 2-е изд., испр. и доп. - М. : Аквариум, 2002. - 447 с.
9. Никитин В. Я. Практикум по акушерству, гинекологии и биотехнике размножения животных: учеб. пос. для вузов по спец. 310800 "Ветеринария", 310700 "Зоотехния" / В. Я. Никитин [и др.]. - М. : Колос, 2003. - 208 с.

ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА ПАРАЗИТОЗІВ ТВАРИН»

1. Прижиттєва діагностика захворювань, викликаних личинковими стадіями цестод.
2. Посмертна діагностика захворювань, викликаних личинковими стадіями цестод.
3. Теніози м'ясоїдних – методи діагностики, диференційна діагностика.
4. Особливості паразитологічних досліджень за трематодозів тварин.
5. Дослідження біологічних переносників на предмет ураження збудниками гельмінтозів.
6. Методи діагностики цестодозів риб.
7. Методи гельмінтолярвоскопічного дослідження: принципи, спрямування.
8. Методи флотаційного дослідження фекалій.
9. Гельмінтологічне обстеження зовнішнього середовища: мета і об'єкти дослідження.
10. Охарактеризуйте нематодози-зоонози (трихінельоз, токсокароз, олуланоз, асізакідоз). Які відмінності у методиках діагностики цих захворювань?
11. Дирофіляріоз м'ясоїдних тварин та ситаріоз жуйних – особливості та методи діагностики.
12. Лабораторна діагностика трихінельозу свиней.
13. Діагностика метастронгілозу та стронгілодозу.
14. Методи діагностики кровопаразитарних хвороб.
15. Диференційна діагностика бабезіозу жуйних і дрібних тварин.
16. Описати методи діагностики при тейлеріозі.
17. Особливості лабораторної діагностики балантидіозу свиней.
18. Діагностика саркоптозу жуйних.
19. Опишіть метод лабораторної діагностики кнемідокоптозу птахів.
20. Лабораторна діагностика псороптозу великої рогатої худоби.
21. Особливості діагностики демодекозу жуйних та м'ясоїдних тварин.
22. Діагностика отодектозу м'ясоїдних.
23. Діагностика захворювань, що викликаються личинками оводів.
24. Діагностика сифункулятозу (педикульозу) тварин. Особливості морфологічної будови збудника.
25. Діагностика малофагозів тварин. Особливості морфологічної будови збудника.
26. Особливості морфологічної будови москітів, мошок та мокреців. Діагностика захворювань, що ними викликаються.
27. Особливості морфологічної будови тарганів та клопів. Діагностика захворювань, що ними викликаються.

Список рекомендованих джерел інформації

Базова література

1. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, М.П. Прус, П.М. Сорока; – Київ, “Вища освіта”, 2003.
2. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин /Практикум/ – В.Ф. Галат, А.В. Березовський, М.П. Прус, П.М. Сорока; – Київ, “Вища освіта”, 2004р.
- Атлас гельмінтів тварин / [І.С. Дахно, А.В. Березовський, В.Ф. Галат та ін.]. – К.: Ветінформ, 2001. – 118 с.
3. Абуладзе К.И. Паразитология и инвазионные болезни сельскохозяйственных животных / К.И. Абуладзе, И.В. Демидов, О.О. Непоклонов – М.: Агропромиздат, 1990. – 464 с.
4. Апатенко В.М. Общая паразитология / В.М. Апатенко. – Харьков: Консум, 2005.–151 с.
5. Довгій Ю. Ю. Найпоширеніші інвазійні хвороби свійських тварин в Україні / [Ю. Ю. Довгій, О. А. Дубова, Д. В. Фещенко, В. А. Корячков, Т. І. Бахур, О. А. Згозінська, А. І. Драгальчук]. – Житомир: Полісся, 2012. – 272 с.
6. Сорока Н. М. Паразитарні хвороби м'ясоїдних тварин / [Н. М. Сорока, Ю. Ю. Довгій, О. А. Дубова, Д. В. Фещенко, Т. І. Бахур]. – Житомир: Полісся, 2014. – 216 с.
7. Довгій Ю. Ю. Паразитарні та інфекційні хвороби м'ясоїдних тварин / [Ю. Ю. Довгій, М. Л. Радзиховський, О. А. Дубова, Д. В. Фещенко, О. А. Нікітін, Т. І. Бахур, О. В. Дишкант, М. Ю. Довгій]. – Житомир: Полісся, 2016. – 320 с.
8. Шевцов А.А., Колбаскин Н.А., Никольский С.Н. Паразитология. – М.: Колос, 1979.

Допоміжна література

1. Акбаев М.Ш., Василевич Ф.И. Паразитология и инвазионные болезни с/х животных. – М.:, 1992.
2. Галат В.Ф. та ін Практикум із паразитології. – К.: 1999.
3. Гаркавый Б.Л. Меры борьбы с гельминтозами. – М.: 1961.
4. Дахно И.С. Гельминтозы домашних животных Сумской области / Дахно И.С. – Сумы, 1996. – 82 с.
5. Двойнос Г.М., Харченко В.А. Стронгилиды домашних и диких лошадей. – К.: 1994.
6. Демидов Н.В. Гельминтозы животных. – М.:, 1987.
7. Довгій Ю.Ю. Трематодози жуйних тварин в забрудненій радіонуклідами та умовно чистій зонах / Ю.Ю. Довгій. – Київ: Видавн. центр НАУ, 2008. – 114 с.
8. Петров Ю.В. Паразитоценозы и ассоциативные болезни с/х животных – Л.: 1988.
9. Котельников Г.А. Гельминтологические исследования животных и окружающей среды. – М.: 1988.
10. Пат. на корисну модель № 66145, Україна, МПК (2011.01) у 2011 06852, А61D 99/00. Спосіб копрологічної діагностики гельмінтозів і еймеріозів / Довгій Ю. Ю., Фещенко Д. В., Корячков В. А., Згозінська О. А., Бахур Т. І., Драгальчук А. І.,

- Стахівський О. В.; заявник і патентовласник Житомирський національний агроекологічний університет. – заявл. 31.05.2011; опубл. 26.12.2011, Бюл. 24.
11. Сафиуллин Р.Т. Методы лабораторной диагностики нематодозов свиней // Всерос. ин-т гельминт. – 2001.
  12. Чернуха В.К., Артеменко Ю. Г., Галат В.Ф. Паразитология та інвазійні хвороби с/г тварин. – К.:, 1996.
  13. Якубовский М.В., Карасев Н.Ф. Паразитарные болезни животных. – Минск, 1991.
  14. Гаевская А.В. Паразиты и болезни морских и океанических рыб в природных и искусственных условиях. – Севастополь, 2004.
  15. Whitlock J.H. Diagnosis of VETERINARY PARASITISM / J.H. Whitlock. – Philadelphia: Lea & Febiger, 1960. – 236 p.

ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕПІЗООТОЛОГІЯ ТА ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ ТВАРИН ТА ПТИЦІ»

1. Пріонні хвороби тварин та заходи профілактики і боротьби з ними.
2. Антропозоозози та особливості боротьби з ними в сучасних умовах.
3. Особливості профілактики і боротьби з ящуром в країнах Європи.
4. Алергічний метод діагностики туберкульозу, його особливості
5. Специфічна профілактика міксоматозу кролів.
6. Профілактика геморагічної септицемії кролів.
7. Особливості проведення дезінфекції та дезінсекції при спалаху сибірки.
8. Відбір і пересилка патологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
9. Методика складання плану протиепізоотичних заходів при туберкульозі.
10. Суть методу епізootологічного обстеження господарств, складання акту.
11. Основні хвороби молодняку сільськогосподарських тварин та заходи боротьби з ними.
12. Диференційна діагностика Н'юкаслської хвороби, інфекційного ларинготрахеїту, інфекційного бронхіту та хвороби Гамборо.
13. Основні хвороби птиці, які зустрічаються в господарствах України. Засоби специфічної профілактики.
14. Специфічна профілактика хвороб собак (чума, інфекційний гепатит, парвовірусний ентерит).
15. Діагностика та заходи боротьби з інфекційними хворобами бджіл.
16. Вірусні хвороби риб та заходи боротьби з ними в рибоводних господарствах України.
17. Аерозольний метод профілактики та боротьби з інфекційними хворобами тварин.
18. Основні мікотоксикози та заходи боротьби з ними.
19. Діагностика грипу птахів.
20. Діагностика енцефалопатії ВРХ.
21. Заходи боротьби з грипом птахів. Застосування методу «стемпінг-аут»
22. Заходи боротьби з енцефаломієлітом ВРХ
23. Профілактичні щеплення та діагностичні дослідження в конярстві.
24. Епізootична ситуація щодо інфекційних хвороб коней в Україні.
25. Вірусні хвороби коней, що супроводжуються ураженням верхніх дихальних шляхів (мит, грип, сап, ринопневмонія), їх діагностика і диференційна діагностика.
26. Лікування та профілактика ринопневмонії коней.
27. Лікування та профілактика грипу коней.
28. Лікування та профілактика миту.
29. Профілактика та заходи боротьби з сапом.
30. Профілактика та заходи боротьби з інфекційною анемією коней.
31. Інфекційний процес та форми його прояву. Вплив факторів зовнішнього середовища на розвиток та прояв інфекційного процесу.
32. Поняття про природну резистентність та імунітет.
33. Алергічна діагностика інфекційних хвороб тварин.
34. Основи антибактеріального імунітету
35. Основи антивірусного імунітету.

36. Крайова епізоотологія та епізоотична географія, їх зв'язок з питаннями екології.
37. Загальна схема протиепізоотичних заходів при виникненні інфекційної хвороби.
38. Закономірності розвитку епізоотичного процесу і стадійність епізоотій.
39. Номенклатура і класифікація інфекційних хвороб.
40. Емерджентні та екзотичні інфекції.

Список рекомендованих джерел інформації

Базова література

1. Бессарабов Б. Ф. Інфекційні хвороби тварин / Б. Ф. Бессарабов, Е. С. Воронін та ін.; Під ред. А. А. Сидорчука. – М. : Колос, 2007. – 671 с.
2. Вербицький П. І., Достоевський П. П. Довідник лікаря ветеринарної медицини. – К. : Урожай, 2004. – 1280 с.
3. Вингфилд В. Е. Секреты неотложной ветеринарной помощи / Пер. с англ. – СПб. : Бином – Невский диалект, 2000. – 608 с.
4. Головка А. Створення комплексного середовища для культивування збудників мікозів // Ветеринарна медицина України. – 2004. – №3. – С. 15–16.
5. Забелло Є. М. Патологічна анатомія інфекційних хвороб тварин. – К.: Аграрна наука, 1997.
6. Загальна епізоотологія / Б.М. Ярчук, П.І. Вербицький, В.П. Литвин та ін.; За ред. Б.М. Ярчука, Л.Є. Корнієнка. — Біла Церква, 2002.
7. Калініна О.С., Панікар І.І., Скибіцький В.Г. Ветеринарна вірусологія: Підручник. — К.: Вища освіта, 2004.
8. Клейменов И.С., Сахно Н.В., Клейменова Н.В. Зооантропонозы и опасные болезни при интенсивном ведении животноводства / Учебное пособие. Орловский ГАУ. –Орел: Издательство Орловского аграрного университета, 2009. -407 с.
9. Кудряшова А. А., Кузьмин В. А., Кудряшов А. А. Инфекционные болезни животных. – Москва : Лань, 2007. – 608 с.
10. Матринюк О. Г. Визначення ефективності лікування дерматомікозів у котів // Науковий вісник НАУ. – 2005. – №91. – С. 184–187. Панікар І.І., Скибіцький В.Г., Калініна О.С. Практикум з ветеринарної вірусології. — Суми: Козацький вал, 1997.
11. Практикум із загальної епізоотології / Б.М. Ярчук, М.М. Паска, Л.Є. Корнієнко та ін.; За ред. Б.М. Ярчука. — Біла Церква, 1999.
12. Практикум із загальної епізоотології / В.П. Литвин, А.Ф. Євтушенко, М.Т. Радіонов, М.Г. Наконечна та ін.; За ред. В.П. Литвина. — К., 2003.
13. Масимов Н.А. Гемобластозы. Учебное пособие. /Масимов Н.А.// М., : 2002.- 89 с.
14. Сидорчук А.А., Инфекционные болезни лабораторных животных Учебное пособие. / Сидорчук А.А., Глушков А.А., //М.- КолосС, -2009.- 128 с.
15. Сюрин В.М., Белоусова Р.В., Фомина Н.В. Диагностика вирусных болезней животных: Справ. изд. — М., 1991.
15. Урбан В.П. с соавт. Практикум по эпизоотологии и инфекционным болезням с ветеринарной санитарией. М.: Колос, 2002.

Допоміжна література

1. Інфекційні хвороби великої рогатої худоби: Посібник / Р. Кравців, Я. Зинкевич, Б. Корш, І. Олексюк. — Львів, 2002.
2. Лабораторные исследования в ветеринарии. Бактериальные инфекции: Справочник / Под ред. Б.И. Антонова. — М., 1986.
3. Лейкоз великої рогатої худоби / О.Б. Домбровський, Л.Є. Корнієнко, Б.М. Ярчук та ін.; За ред. О.Б. Домбровського. — Біла Церква, 2003.
4. Макаров В.В., Козлова Д.И. Профилактика вирусных болезней сельскохозяйственных животных. — М., 1981.
5. Панікар І.І. Скибіцький В.Г., Калініна О.С. Практикум з ветеринарної вірусології. — Суми: Козацький вал, 1997.
6. Туберкулез животных и меры борьбы с ним / Ю.Я. Кассич, А.Т. Борзяк, А.Ф. Кочмарский и др. — К., 1990.
7. Факторні хвороби сільськогосподарських тварин / В.П. Литвин, Л.В. Олійник, Л.Є. Корнієнко та ін.; За ред. В.П. Литвина, Л.Є. Корнієнка. — Біла Церква,

ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДІАГНОСТИКА І ТЕРАПІЯ ТВАРИН»

1. Опишіть основні методи клінічного дослідження ?
2. Опишіть методи дослідження лімфатичних вузлів ?
3. Охарактеризуйте методи дослідження поведінки тварини ?
4. План дослідження серцево-судинної системи ?
5. Основні синдроми серцево-судинної недостатності ?
6. Основні синдроми при ураженні органів дихання ?
7. Техніка зондування стравоходу, передшлунків і шлунка у тварин ?
8. Охарактеризуйте інструментальні методи дослідження печінки ?
9. Що таке синдром колік. Опишіть його прояви ?
10. Схема дослідження сечовидільної системи ?
11. Схема дослідження нервової системи ?
12. Опишіть методи дослідження органів чуття ?
13. Опишіть методи дослідження волосяного покриву і шкіри ?
14. Дослідження акту дефекації та його розлади ?
15. Опишіть загальне дослідження птиці ?
16. Методи зовнішнього та внутрішнього застосування лікарських речовин ?
17. Вплив екологічних факторів забруднення зовнішнього середовища на розвиток перикардиту травматичної етіології ?
18. Які клінічні ознаки проявляються у корови, коли виявимо позитивну пробу на травматичний перикардит ?
19. Профілактика захворювань серцево-судинної системи ?
20. Основні симптоми при крупозній пневмонії. Диференціація її від бронхопневмонії і бронхіту ?
21. Профілактика хвороб дихальної системи ?
22. Класифікація колік ?
23. Гіпоцидний та гіперацидний гастрит і їх лікування ?
24. Синдроми за хвороб печінки ?
25. Профілактика хвороб печінки ?
26. Класифікація та основні синдроми за хвороб сечовидільної системи ?
27. Класифікація анемії ?
28. Класифікація хвороб центральної нервової системи ?
29. Хвороби надниркових залоз ?
30. Хвороби щитоподібних залоз ?
31. Хвороби щитоподібної залози ?
32. Ендемічний зуб, основні симптоми та лікування ?
33. Післяродова гіпокальціємія, основні симптоми та лікування ?
34. Кетоз, симптоми та лікування ?
35. Диспепсія новонароджених телят, симптоми та лікування ?
36. Авітамінози у новонародженого молодняка, симптоми та лікування ?
37. Гостре розширення шлунка у хутрових звірів, симптоми та лікування ?
38. Сечокам'яна хвороба хутрових звірів, симптоми та лікування ?
39. Пероз, симптоми та лікування ?
40. Подагра, симптоми та лікування ?

41. Опишіть основні методи клінічного дослідження ?
42. Опишіть методи дослідження лімфатичних вузлів ?
43. Охарактеризуйте методи дослідження поведінки тварини ?
44. План дослідження серцево-судинної системи ?
45. Основні синдроми серцево-судинної недостатності ?
46. Основні синдроми при ураженні органів дихання ?
47. Техніка зондування стравоходу, передшлунків і шлунка у тварин ?
48. Охарактеризуйте інструментальні методи дослідження печінки ?
49. Що таке синдром колік. Опишіть його прояви ?
50. Схема дослідження сечовидільної системи?
51. Схема дослідження нервової системи ?
52. Опишіть методи дослідження органів чуття ?
53. Опишіть методи дослідження волосяного покриву і шкіри ?
54. Дослідження акту дефекації та його розлади ?
55. Опишіть загальне дослідження птиці ?

Список рекомендованих джерел інформації

Базова література

1. Левченко В.І. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / В.І. Левченко, В.В. Влізло та ін., - Біла Церква, 2004 - 608 с.
2. Левченко В.І. Ветеринарна клінічна біохімія / В.І. Левченко, В.В. Влізло, І.П. Кондрахін та ін. За редакцією В.І. Левченко і В.П. Галяса. - Біла Церква, 2002.- 400с.
3. Левченко В.І. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / В.І. Левченко, В.В. Влізло, І.П. Кондрахін та ін.; За ред. В.І. Льовченка. - Біла Церква, 2004.- 410 с.
4. Воронин Е.С. Клиническая диагностика с рентгенологией/ [Е.С. Воронин, Г.В. Сноз, М.Ф. Васильев и др.]; под ред. Е.С. Воронина. - Москва: Колос, 2006. - 509с.
5. Смирнов А.М. Клиническая диагностика внутренних незаразных болезней животных/ А.М. Смирнов, П.Я. Конопелько, Р.П. Пушкарев и др. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Агропромиздат, 1988. – 512 с.
6. Судаков М.О. Мікроелементози сільськогосподарських тварин/ М.О. Судаков, В.І.Берега, І.Г. Погурський та ін.; За ред. М.О. Судакова. – 2-е вид. – К.: Урожай, 1991. – 144 с.
7. Беляков И.М. Практикум по клинической диагностике с рентгенологией/ И.М. Беляков, Г.Л. Дугин, В.С. Кондратьев, И.А. Ленец – М.: Колос, 1992. – 286 с.

Допоміжна література

1. Анатомія свійських тварин/ [С.К. Рудик, Ю.О. Павловський, Б.В. Криштофорова та ін.]; за ред. С.К. Рудика. - Київ: Аграрна освіта, 2001. - 575с.
2. Внутрішні незаразні хвороби тварин/[Судаков М.О.,Цвіліховський М.І.,Берега В.І. та ін.]; за ред. М.О. Судакова - Київ:Мета,2002.- 362 с.
3. Физиология сельскохозяйственных животных/ [А.Н. Голиков, Н.У. Базанова, З.К. Кожебеков и др.]. - М.: Агропромиздат, 1991.- 432с.

4. Белов А.Д.Болезни собак/Белов А.Д.,Данилов Е.П.,Дукур И.И.- Москва : Колос,1995.-270с.
5. Анатомия собаки и кошки / [Амзелигрубер В.,Бёме Г.,Валлер-Бергер А. та ін]; за ред. Сидорова М.В.- М.:Аквариум-бук,2003.-580с.

Гарант освітньої програми,
доктор ветеринарних наук, професор
завідувач кафедри анатомії і гістології

Л. П. Горальський